

Alina Naruszewicz-Duchlińska

Nowe media a nowe gatunki - wstępna charakterystyka genologiczna internetowego forum dyskusyjnego

---

Postscriptum Polonistyczne nr 2(14), 27-38

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ALINA NARUSZEWICZ-DUCHLIŃSKA
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
Olsztyn

Nowe media a nowe gatunki – wstępna charakterystyka genologiczna internetowego forum dyskusyjnego

Powstanie i rozwój internetu zaowocowały m.in. pojawieniem się nowych gatunków, do których należy forum dyskusyjne. Słowo „forum”, definiowane jako: a) miejsce publicznych wystąpień, b) spotkanie poświęcone omawianiu spraw z określonej dziedziny, c) ogół członków takiego spotkania (Dubisz 2008, 934), w odniesieniu do formy komunikacji sieciowej zmieniło swój zakres, choć wykorzystuje jego składowe. Treść forum jest dostępna publicznie i mniejsza lub większa zbiorowość omawia w nim określoną tematykę. Funkcjonuje także jako środek kontaktu i odpowiednik lokalizacji – internauci porozumiewają się na forach. Jednak ważniejszą cechą, z punktu widzenia lingwistyki, jest przynależność forum do grupy gatunków internetowych. Celem artykułu jest określenie i opis jego podstawowych cech generycznych.

Wyróżnia się kilka typów forów. Dzielą się one m.in. na publiczne i prywatne. Te pierwsze są anonimowe lub wymagają uproszczonej rejestracji, w której wystarczy podać dowolny pseudonim internetowy (odnosi się to do pisania; czytanie nie wymaga ujawniania jakichkolwiek danych). Zalogowanie się do forów prywatnych jest trudniejsze. Niekiedy wymaga rekomendacji ze strony ich użytkowników (podobnie jak przy wprowadzaniu do ekskluzywnych klubów towarzyskich). Kryterium różnicującym, oprócz poziomu dostępu, jest również zakres poruszanej problematyki. Występują fora wielotematyczne i sprofilowane. Ponadto, zależnie od miejsca funkcjonowania, można wyodrębnić fora umieszczone na odrębnej, tylko im poświęconej stronie WWW i stanowiące element innych stron (np. portali wielotema-

tycznych, serwisów społecznościowych, blogów). W tym drugim wypadku są formą dyskusji komentarzowej, która wskazuje na popularność poszczególnych tematów i jest nieoficjalnym probierzem opinii publicznej (Olszański 2006, 228–229).

Szczegółowa charakterystyka językowa wszystkich wymienionych powyżej grup przekraczałaby dopuszczalną objętość tekstu, ograniczono się więc do przedstawienia konstytutywnych aspektów forów, stosując przy tym aparat pojęciowy genologii lingwistycznej. Podstawa materiałowa rozważań pochodzi z dziesięciu forów wskazanych 1 VI 2014 r. na czołowych miejscach¹ przez Google po wpisaniu do przeglądarki hasła „forum dyskusyjne”, obserwowanych od czerwca do sierpnia 2014 roku. Są to następujące gremia:

1. „Forum dyskusyjne – młodzieżowe, wielotematyczne swobodne rozmowy o wszystkim”, <http://forumdyskusyjne.org>
2. „Forum dyskusyjne w INTERIA.PL – darmowe dyskusje ogólnotematyczne na forum publicznym”, <http://forum.interia.pl>
3. „Otwarte Forum Dyskusyjne Frondy”, <http://www.fronda.pl/forum>
4. „Sportowe forum dyskusyjne – sport, kulturystyka, strongman, fitness, sztuki walki”, <http://www.sfd.pl>
5. „Bieszczadzkie Forum Dyskusyjne”, <http://forum.bieszczady.info.pl>
6. „FORUM Gdańsk, Gdynia, Sopot – Forum dyskusyjne mieszkańców Trójmiasta. TRÓJMIASTO”, <http://forum.trojmiasto.pl>
7. „Forum Dyskusyjne GRY-OnLine.pl”, <http://www.gry-online.pl/S008.asp>
8. „Jurajskie Forum Dyskusyjne”, <http://www.forumjurajskie.pl>
9. „etransport.pl”, <http://etransport.pl/forum>
10. „Papugi Forum Dyskusyjne”, <http://www.papugi.webserwer.pl/forum/forum>

Cytaty przytacza się z zachowaniem oryginalnej pisowni i interpunkcji oraz wskazaniem źródła. Ze względu na limity ilościowe ograniczono egzemplifikację na rzecz syntetycznego ukazania cech forum jako gatunku komunikacji internetowej.

Analizowany byt generyczny, pomimo jego popularności, nie był jeszcze przedmiotem wielu badań językoznawczych. Tylko nieliczne z powstałych opracowań zwracały uwagę na kwestie genologiczne. A. Wojtasik-Tokarz (2008) dociekała, czy na forach występują odmiany dialogu wyróżnione

---

¹ Ze względu na stosowane przez Google algorytmy frekwencyjne i intertekstualne wysoka pozycja w rankingu wyszukiwania świadczy o reprezentatywności i popularności wymienionych forów.

przez M. Bubera, czyli: dialog prawdziwy (mający moc przeobrażania interlokutorów, najrzadszy), dialog techniczny (wynikający z potrzeby rzeczowego porozumienia się, najpopularniejszy) i przebrany za dialog monolog (częsty).

M. Sokół (2009) określiła repertuar podgatunków mowy wykorzystywanych w hobbystycznych forach internetowych. Przy zastosowaniu modelu analizy gatunków mowy J.G. Swalesa badaczka zasadnie wyróżniła ważne cele retoryczne: nieformalną dyskusję oraz wymianę informacji. Niektóre jej tezy nie znajdują jednak odbicia w szerszym materiale, jak np. ta, że na forach „często dochodzi do dominacji kodu graficznego nad werbalnym lub wręcz do znikomej obecności interakcji werbalnej (...)” (Sokół 2009, 201).

A. Łukaszewicz-Olczyk (2008, 214) stwierdziła, że forum „jest gatunkiem tekstu funkcjonującym w ramach globalnej sieci, służącym wymianie myśli, poglądów; jego istotą jest zebranie w miarę stałej grupy użytkowników, połączonych wspólnotą doznań, komunikujących się na pewien temat w sposób trwały i regularny. (...) Forum to nic innego, jak zbiór niekończących się rozmów, dla których temat wyjściowy jest tylko pretekstem do zawiązania wspólnoty”. Jest to definicja, z którą można się zgodzić tylko częściowo – rzeczywiście jest to gatunek internetowy, w znacznym stopniu ukierunkowany na interakcje. Jednak głównym kryterium wyróżniającym go nie jest dążenie do wytworzenia i utrwalenia stałego grona użytkowników, ale obieg oraz gromadzenie opinii i informacji na dany temat. Relacje międzyludzkie są częściej środkiem prowadzącym do realizacji funkcji poznawczej czy ekspresywnej niż celem samym w sobie. Temat wyjściowy, oprócz bycia „pretekstem do zawiązania wspólnoty”, funkcjonuje również jako wygodny *spiritus movens* agresji werbalnej.

W niniejszym artykule gatunek jest postrzegany jako schemat odnoszony do kompetencji komunikacyjnej użytkowników, empirycznie reprezentowany w tekstach (Ostaszewska 2008, 19). Adekwatna wobec forów dyskusyjnych jest także definicja, według której gatunek jest „powtarzalną kombinacją chwytów – decydujących o kompozycji (morfologii) tekstu, komunikacyjnie ukierunkowanych i zdeterminowanych przez materiał oraz technikę przekazu (medium)” (Balcerzan 2007, 272).

W genologii internetowej nazwa pełni rolę kodyfikującą i kreującą – co określonego jako forum właśnie tym się staje. Jest też formą zalecenia tekstotwórczego dla nadawców: aby umieścić wiadomość na forum, należy dostosować się do obowiązujących konwencji². Lekceważenie norm grozi nie-

---

² Dodatkowe wsparcie stanowią regulamin i netykieta oraz zbiór najczęstszych pytań i odpowiedzi (tzw. FAQ).

dopuszczeniem do publikacji lub usunięciem komunikatu (decyzję o tym najczęściej podejmuje moderator, moc sprawczą w tym względzie mają także inni forumowicze, którzy mogą poprzez głosowanie doprowadzić do likwidacji źle ocenianej opinii lub informacji). Internauci są zatem zobligowani do przestrzegania reguł gatunkowych, jeśli chcą upowszechnić swoje wypowiedzi. Teksty muszą być w ścisłym, wielopłaszczyznowym związku z wzorcem normatywnym, stanowić jego aktualizację (Wojtak 2005, 34), inaczej nie pojawią się na forum lub zostaną z niego wyrugowane. Ponadto zignorowanie wymogów (np. obligatoryjnego podania identyfikatora osobowego) wybranego przez twórcę strony szablonu uniemożliwia zamieszczenie wiadomości. Forum dyskusyjne stanowi więc gatunek skodyfikowany, stosujący określone formy (Wilkoń 2002, 201–204).

Jest on asynchroniczny, czyli komunikacja w nim odbywa się z opóźnieniem czasowym, pozwalającym na przemyślenie kompozycji i treści komunikatu. Nie ogranicza to spontaniczności, bo to, czy tekst będzie dopracowywany, by jak najlepiej realizować swój potencjał informacyjny i perswazyjny, czy próbuje się go opublikować w pierwotnej, często mocno nacechowanej emocjonalnie postaci, jest wyłączną decyzją adresanta.

Głównym celem analizowanego gatunku jest upowszechnienie (nadawca chce, żeby ktoś przeczytał jego wypowiedź) oraz wymiana informacji i opinii. Przedmiot zainteresowania na ogół jest oddany w nazwie forum, np. *Forum dyskusyjne Astronomia.pl*. Onim może wskazywać też pośrednio na poruszaną tematykę poprzez określenie grupy adresatów i użytkowników jednocześnie, np. *Forum Dyskusyjne Kibiców Cracovii*. Wymienia się także główne cele danego gremium, np. *Forum pomocy, wsparcia, wymiany doświadczeń i nadszjęi...* oraz adres strony, na której funkcjonuje, np. *Brodnica.net: Forum dyskusyjne*. Uwagę zwraca to, że w nazwie z reguły funkcjonuje określenie gatunkowe, najczęściej wyeksponowane na początku frazy nominalnej: *forum/Forum...*, potem pojawiają się człony dookreślające.

Ważne wyznaczniki genologiczne stanowią dialogiczność i interakcyjność: „Forum dyskusyjne jak sama nazwa wskazuje umożliwia wymianę zdań pomiędzy użytkownikami”³. Jest definiowane również jako „forma strony WWW, która służy do wymiany informacji i poglądów między osobami o podobnych zainteresowaniach przy użyciu przeglądarki internetowej”⁴. To ujęcie uwypukla aspekt techniczny, utożsamiając rodzaj przekazu

³ http://forum.bieszczady.info.pl/faq.php?faq=vb3_board_usage#faq_vb3_forums_threads_posts, [dostęp 15.07. 2014].

⁴ <https://pomoc.home.pl/produkty/dodatkowe/158>, [dostęp 20.07.2014].

z jego płaszczyzną – forum znajduje się na stronie WWW, jednocześnie ją stanowiąc.

Słownik pojęć internetowo-reklamowych głosi, że to forma „grupy dyskusyjnej służąca do wymiany informacji, poglądów i opinii między osobami zarejestrowanymi w bazie użytkowników”⁵. Forum rzeczywiście wywodzi się z Usenetu. Nie jest gatunkiem prymarnym, w drodze ewolucji stało się jednak odrębnym bytem. Wykazuje cechy wspólne z pierwowzorem, lecz funkcjonuje samodzielnie. Nie stanowi typu grupy dyskusyjnej, ale jej continuum. Z grup, podobnie jak z forów, korzystają osoby zainteresowane określoną problematyką. Wspomniane gatunki łączy też asynchroniczność i wykorzystywanie listów elektronicznych jako składowych wątków. Różni je sposób dystrybucji. Grupy używają czytelników i serwerów newsowych, fora znajdują się na stronach internetowych. Odmienny jest również poziom dostępu. Usenet jest otwarty, fora często wymagają zalogowania, a niekiedy nawet zaproszenia. Z powodu przyjętej technologii wypowiedzi opublikowane w grupach są archiwizowane w wielu miejscach sieci i ich redukcja bądź korekta po publikacji jest praktycznie niemożliwa. Teksty w forach można zmieniać lub usuwać w zależności od decyzji nadawcy i administratora. Nie są więc tak trwale jak te w grupach dyskusyjnych.

Fora, podobnie jak grupy, wykorzystują e-maile jako podstawową jednostkę przekazu, choć w ich przypadku adresat najczęściej jest zbiorowy (formalnie – ogół użytkowników forum, nieformalnie – wszyscy czytelnicy). Istnieje oczywiście możliwość nawiązania dialogu tylko z wybraną osobą, ale uzualnie przyjęło się robić to na płaszczyźnie prywatnej (tzw. priv), a nie w otwartych, powszechnie dostępnych kanałach komunikacyjnych. Listy elektroniczne wyewoluowały z tradycyjnej korespondencji, zachowując częściowo jej strukturę: przywitanie, treść wiadomości, pożegnanie, podpis, adres (mailowy) nadawcy oraz takie cechy, jak dialogowość i zróżnicowanie tematyczne.

Opisywany gatunek zaadaptował także niektóre właściwości dyskusji i rozmowy. Z forami łączy je, oprócz polilogowości, wspólnota celów, czyli: nawiązywanie i podtrzymywanie relacji towarzyskich, poznanie opinii innych osób i przedstawienie własnego zdania (Szymanek 2004, 118). We wszystkich wskazanych gatunkach istotną rolę odgrywiają metatekstowość i politematyczność. Wspólną cechą jest też heterogeniczność – uwarunkowane decyzjami interlokutorów występowanie różnych modułów, np. konwersacji (Kita 2004, 409–411).

---

⁵ <http://sownik.intensys.pl/definicja/151/forum-dyskusyjne>, [dostęp 20.07. 2014].

Pomimo przejawów oralności (nastawienie na nawiązywanie relacji, spontaniczna zmiana tematów, używanie emotikonów i onomatopei oraz zdecydowana dominacja stylu potocznego) fora dyskusyjne bez wątpienia należą do gatunków pisanych (Gajda 2008, 151). Działają w typowym dla stron WWW trybie hipertekstowym (jednocześnie intertekstualnym), pozwalającym na łączenie wiadomości w ciągi według określonych wyznaczników. W forach kryteria selekcji i wyodrębnienia poszczególnych grup komunikatów stanowią: nadawca, temat listu i jego zawartość (zindeksowana w wewnętrznych wyszukiwarkach, stanowiących obowiązkowy składnik strony, na której funkcjonuje forum). Podstawowym środkiem przekazu jest pismo. Kod ikoniczny jest fakultatywnym elementem identyfikatorów osobowych (na wielu forach występuje wybrana przez użytkownika jego wizualna reprezentacja, tzw. awatar). Nie umieszcza się raczej bezpośrednio filmów i dźwięków, ograniczając się do podania odnośników. Multimedialność więc, choć występuje w forach, nie jest ich konstytutywną cechą.

Badany gatunek wykorzystuje interfejs graficzny o stosunkowo prostej budowie, różniący się w zależności od szablonu strony kolorystyką, krojem czcionki, umiejscowieniem poszczególnych części itd., ale o takiej samej strukturze, opartej na tematycznym (od podziału ogólnego do poszczególnych wątków) i chronologicznym uporządkowaniu tekstów w ramach danego piloglu, np.

FORUM etransport.pl®

etransport.pl > Forum

Szukaj:

[Sprawy do admina >] [Najnowsze wątki >] [Ostatnio komentowane >] [Najobszerniejsze >] [Wyszukiwarka >] [Nowy wątek >]

Wątki bez grupy tematycznej	postów ↓	Informacje prasowe	postów ↓
☐ Koszty prowadzenia firmy transportowej >	55	☐ WITD: Aresztowany kierowca >	19
☐ NUHOF-WASSINK KUTNO >	128	☐ Połączenie promowe pomiędzy Kilonią a Petersb... >	1
☐ szukam spedycji w Danii dokładnie w Padborgu >	10	☐ WITD: Ingerencja magnesem >	8
☐ jak sie jeździ w RUCH SA ??? I ile sie wych... >	27	☐ Możliwy zakaz importu owoców do Rosji >	6
☐ kurs ADR, szybko... >	65	☐ Kontrola tranzytu towarów przez Kłym >	1
☐ JAKI WYBRAC SYSTEM GPS DO MONITORINGU FLOTY >	223	☐ Magneti Marelli Aftermarket w Panattoni Park... >	2
☐ KONTRAKT WNI z Warszawy >	73	☐ Akcja policji na DK nr 74 >	1
☐ Szkolenia przygotowujące na egzamin do Certyf... >	8	☐ Kierowca uciekł. Trwają poszukiwania >	22
☐ TARGOR-TRUCK OSTROLEKA >	46	☐ Plaga naćpanych kierowców >	5
☐ targor truck ostroleka >	11	☐ 32 Miejsca Obsługi Podróżnych przy drogach sz... >	2

Przykładowy fragment interfejsu⁶

⁶ <http://etransport.pl/forum>, [dostęp 30.07.2014].

Oprócz głównego układu interfejsu (pokazującego się jako pierwszy po wejściu na stronę) występują też jego uszczegółowione warianty, np. forum etransport.pl pozwala na otwarcie następujących podstron (zbliżonych graficznie, ale o węższym zakresie niż strona główna): *Sprawy do admina*, *Najnowsze wątki*, *Ostatnio komentowane*, *Najobszerniejsze*, *Wyszukiwarka*, *Nowy wątek*. Ponadto można po kliknięciu na pseudonim internetowy poznać profil (czyli prywatną podstronę) wybranego użytkownika, zawierający np. autocharakterystykę, datę ostatniego logowania, liczbę i rodzaj głosów oddanych na poszczególne wiadomości, pozycję w rankingu i listę odwiedzanych wątków.

Szablon strony jest jednocześnie ramą tekstową. Delimitacja przejawia się w wyodrębnieniu działów forów, ich konfiguracji, tworzeniu wątków (kompletów wymian komunikatów na temat określony w wiadomości inicjującej polilog), ich fragmentacji na poszczególne listy oraz wewnętrznej segmentacji tych ostatnich. Niezależnie od przyjętych rozwiązań konstrukcji strony WWW każde forum zawiera: swoją nazwę (będącą jednocześnie kwalifikatorem), działy tematyczne, utworzone przez administrację/założycieli forum, potem rozbudowywane przez użytkowników przysyłających posty przez przystosowany do tego panel (najczęściej otwierający się w odrębnym oknie). Dobór wiadomości do lektury ułatwiają funkcjonalne wyszukiwarki.

SKŁADOWE FORUM
Elementy obligatoryjne
Nazwa forum
Działy tematyczne
Posty (uporządkowane tematycznie i chronologicznie)
Panel pozwalający na dodanie nowego postu
Wyszukiwarka
Elementy fakultatywne
Regulamin
Panel logowania/rejestracji
FAQ (zbiór najczęstszych pytań i odpowiedzi na nie)
Pomoc
Ranking użytkowników
Różnego rodzaju zestawienia postów (np. najnowsze tematy, popularne dyskusje)
Dane statystyczne (liczba postów, użytkowników, nowych tematów itd.)
Lista użytkowników aktualnie obecnych na forum
Kontakt (najczęściej adres e-mailowy administratora)
Spis moderatorów
Odnosniki do innych stron (powiązanych tematycznie lub należących do tego samego nadawcy medialnego)

Archiwum
Galeria
Czat

Podstawowy rodzaj komunikatów stosowanych w forach stanowią tzw. posty, pliki tekstowe, najczęściej dość krótkie (kilka wierszy). Są najmniejszymi spójnymi jednostkami hipertekstu, wchodzącymi w skład nadrzędnych struktur (wątek, dział tematyczny forum, rankingi i profile użytkowników), porządkujących wypowiedzi w zależności od chronologii, poruszanej problematyki i autorstwa. Budowa postu w forach jest zbliżona do występującej w grupach dyskusyjnych (Naruszewicz-Duchlińska 2011, 158), które, jak już wspomniano, były pierwowzorem analizowanego gatunku.

BUDOWA POSTU	
Elementy obligatoryjne	
Otwarcie	Temat
	Autoidentyfikator (stały lub incydentalny)
	Formuły temporalne
Tekst główny	Określenie/rozwiązanie problemu Sformułowanie prośby/reakcja na nią Postawienie pytania/odpowiedź na nie Wyrażenie opinii/odniesienie się do już istniejących opinii Zaznaczenie swojej obecności ⁷ (np. „pierwszy!”) ^{*8}
Elementy fakultatywne	
Otwarcie	Powitanie
	Zwrot do adresata zbiorowego (użytkownicy forum) lub danej osoby
	Przedstawienie się
	Awatar
Tekst główny	Uzasadnienie/opis problemu/prośby/pytania/opinii
	Przedstawienie dotychczasowego stanu wiedzy
	Cytaty z poprzedzających wiadomości/innych źródeł
	Odsyłacze do innych materiałów internetowych/tradycyjnych źródeł
	Ocena poruszanego tematu/innych, dowolnych przedmiotów i zjawisk*
	Ocena interlokutorów*/innych osób, niekoniecznie w jakikolwiek sposób powiązanych z tematem wątku*
Zamknięcie	Podsumowanie
	Pożegnanie

⁷ W wiadomości może wystąpić jeden ze wspomnianych elementów lub kilka z nich.

⁸ Gwiazdką oznaczono składowe często występujące w publicznych forach tematycznych, sporadycznie spotykane w grupach moderowanych.

	Podziękowanie
	Wyzwiska, obelgi i przekleństwa*
	Autoidentyfikator
	Podpis/sygnatura (bardziej rozbudowana forma zawierająca np. motto danej osoby)

Autoidentyfikatory i temat są automatycznie wymagane przez szablon danej strony. Program edycyjny sam uzupełnia formuły temporalne, a algorytmy sortowania pozwalają na określanie aktywności użytkowników i podawanie ich pozycji w rankingach. Panel do tworzenia nowych wiadomości wymaga wypełnienia go treścią. Pojawienie się pozostałych komponentów, wymienionych w powyższej tabeli, zależy od decyzji nadawcy, podobnie jak to, ile zdecyduje się on ujawnić o sobie (nawet przy żądaniu danych osobowych jako warunku wejścia na forum można przecież podać fałszywe informacje).

Anonimowość nie jest traktowana na forach jednomyślnie. Skład dyskutantów jest zmienny. Oprócz osób publikujących posty istnieje też bierne, ograniczające się tylko do lektury, „niewidzialne” audytorium, od którego nie żąda się jakichkolwiek danych personalnych (choć strony rozpoznają IP komputerów, z których korzystają czytelnicy). Budowaniem rozpoznawalności nie są zainteresowani także internetowi agresorzy, tzw. hejterzy. W otwartych gremiach, nastawionych głównie na emocjonalną dyskusję, bezimiennosc jest ceniona, bo pozwala uniknąć odpowiedzialności za zachowania werbalne, odbiegające od przyjętych uzualnie (netykieta) i skodyfikowanych (regulaminy) wymogów.

W specjalistycznych forach internauci chcą dać się poznać i zauważyć. Użytkownicy podpisują swoje wypowiedzi wybranymi przez siebie pseudonimami (*nicknames*). W roli identyfikatora występują także prawdziwe personalia. Posługiwanie się stałym onimem, zamieszczanie skróconej autocharakterystyki, częste zabieranie głosu i interesujące dla pozostałych użytkowników wypowiedzi pozwalają na kreowanie pozytywnego wizerunku. Znajduje to odbicie zarówno w oficjalnych zestawieniach (rankingi forumowiczów), jak i w nieoficjalnej hierarchii grupowej. Nie obowiązują przy tym wyznaczniki decydujące o tradycyjnej roli w społeczeństwie (jak np. wiek, płeć czy status majątkowy). W egalitarnym internecie głównym uwarunkowaniem tego, jak jesteśmy postrzegani, jest jakość naszych wypowiedzi i ich wartość dla danego gremium, poszerzająca zbiór wiedzy kolektywnej, wnosząca humor czy budząca emocje.

Równie ważna co budowanie zbioru pożytecznych informacji jest wymiana opinii lub samo ich upublicznienie, bez próby nawiązania dialogu. Funkcja poznawcza jest prymarna w forach sprofilowanych, adresowanych do zainteresowanych daną tematyką. W forach ogólnotematycznych, nastawionych *de facto* na interakcje, nadrzędną rolę mają funkcja ekspresywna i faktyczna. Choć ta ostatnia często pojmowana jest opacznie, kiedy podtrzymanie kontaktu jest uwarunkowane antagonistycznie i dąży się do pozyskania partnera do kłótni lub obiektu ataku, a nie przyjaznego interlokutora.

W związku ze znaczącą rolą relacji interpersonalnych (*bona/non bona fide*) jedną z konstytutywnych cech forów jest, wspomiana już, dialogowość, przejawiająca się m.in. w odnoszeniu się do poprzedzającej wypowiedzi przez ripostę, parafrazę czy bezpośrednio wyimki. Jest to wygodne dla czytelnika, ale jednocześnie poprzez wyrwanie z kontekstu pozwala na manipulacyjne użycia cytowanych fragmentów. Liczba dyskutantów sprawia, że dominuje wielogłosowość, przejawiająca się w polilogach, które im dłuższe i bardziej skomplikowane strukturalnie, tym dalej odchodzą od tematu inicjującego wątek.

Nie sposób określić przeważającej w tym gatunku problematyki. Pisze się o wszystkim. Nie zmienia to faktu, że fora, jak wcześniej nadmieniano, są uporządkowane tematycznie. Jest to usystematyzowanie zarówno zewnętrzne (określenie nadrzędnej dziedziny pojawia się w nazwie i słowach kluczowych, pozycjonujących stronę internetową w wyszukiwarkach), jak i wewnętrzne, przejawiające się podziale na ogólne i szczegółowe działy forum oraz poszczególne wątki. Klasyfikacja tematyczna postów zależy od nadawcy. To on decyduje, w jakim dziale umieścić wiadomość.

Dominuje styl potoczny, z typowym dla niego powiązaniem ze sferą codzienności, antropocentryzmem i konkretnością (Bartmiński 1992, 43). Występuje w wersji neutralnej i emocjonalnej. Pierwsza jest częstsza w forach o ściśle określonym zakresie zainteresowań, druga przeważa w gremiach o tematyce ogólnej czy forach o charakterze komentarzowym. Te ostatnie, szczególnie w popularnych portalach informacyjnych i rozrywkowych, cechuje daleko posunięta kolokwializacja i obecność wulgaryzmów (zapisywanych dosłownie lub w służącej oszukaniu programów filtrujących zakamuflowanej formie, np. z zastępowaniem niektórych liter gwiazdkami czy kropkami).

Typowa, zgodna z tendencją do ekonomii języka, jest kondensacja formy i treści. Przeważają krótkie wypowiedzi, rzeczowe informacje lub opinie jednoznacznie coś pochwalające (rzadko) bądź piętnujące (częściej). Styl forów reprezentuje cechy prymarne dla tekstów użytkowych, czyli: szablonowość (standaryzacja schematów strukturalnych i obecność analogicznych/kliszo-

wanych segmentów), perswazyjność lub apelatywność oraz bogactwo rejestrów stylistycznych (Wojtak 2004, 26), z nadrzędną rolą potoczności.

Zamykając rozważania, chciałabym ponownie zwrócić uwagę na wieloznaczność forów. Stanowią *novum* – jednocześnie gatunek, miejsce, grupę osób o mniej lub bardziej stałym składzie oraz medium. Posiadając istotne wyznaczniki genologiczne, pozwalają jednocześnie na to, by spotykać się na nich, podobnie jak kiedyś na agorze, oraz przynależą do pewnej wspólnoty (*forum miłośników/użytkowników/posiadaczy* itd.) i służą komunikowaniu się za ich pośrednictwem.

Usunęły w cień, twórczo adaptując na swój użytek jego kluczowe elementy, gatunek, który był ich punktem wyjścia – grupy dyskusyjne. Obecnie stale zyskują na popularności. Przepuszczalnie będą się rozwijać ilościowo (przeobrażenia jakościowe wydają się zakończone, a kształt spetryfikowany), dopóki stanowią wygodną płaszczyznę praktycznie bezkarnego wyrażania opinii na wszelakie tematy, są potrzebne ze względów merytorycznych oraz wygodne dla użytkowników z powodu przyzwyczajenia i łatwości korzystania z tej formy komunikacji sieciowej.

Czy przetrwają w dynamicznej rzeczywistości internetowej? Aktualnie ich pozycja wydaje się stabilna, choć na znaczeniu zyskują bardziej enigmatyczne formy: komunikatory i społecznościowe serwisy mikroblogowe (np. Twitter). Czas zweryfikuje, czy fora będą stałą i ważną częścią internetowego systemu gatunkowego czy tylko ogniwem w jego łańcuchu ewolucyjnym.

Literatura

- Balcerzan E., 2007, *W stronę genologii multimedialnej*, w: Ostaszewska D., Cudak R., red., *Polska genologia literacka*, Warszawa. (Przedruk z: Bolecki W., Opacki I., red., 2000, *Genologia dzisiaj*, Warszawa).
- Bartmiński J., 1992, *Styl potoczny*, w: Anusiewicz J., Nieckula F., red., *Język a kultura*, t. 5, *Potoczność w języku i kulturze*, Wrocław.
- Dubisz S., red., 2008, *Uniwersalny słownik języka polskiego*, t. 3, Warszawa.
- Gajda S., 2008, *Gatunkowe wzorce wypowiedzi*, w: Ostaszewska D., Cudak R., red., *Polska genologia lingwistyczna*. (Przedruk z: Bartmiński J., red., 1993, *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*, t. 2, *Współczesny język polski*, Wrocław).
- Kita M., 2004, *Tekstony status modułu rozmowy*, w: Ostaszewska D., red., *Gatunki mowy i ich ewolucja*, t. 2, *Tekst a gatunek*, Katowice.
- Łukaszewicz-Olczyk A., 2008, *Strategie marketingowe w dyskursie na forum internetowym*, w: Michalewski K., red., *Język w marketingu*, Łódź.
- Naruszewicz-Duchlińska A., 2011, *Internetowe grupy dyskusyjne. Analiza językowa i charakterystyka gatunku*, Olsztyn.

- Olszański L., 2006, *Dziennikarstwo internetowe*, Warszawa.
- Ostaszewska D., 2008, *Genologia lingwistyczna jako subdyscyplina współczesnego językoznawstwa*, w: Ostaszewska D., Cudak R., red., *Polska genologia lingwistyczna*, Warszawa.
- Słownik pojęć internetowo-reklamowych*, hasło *forum*, <http://sloownik.intensys.pl/definicja/151/forum-dyskusyjne>, [dostęp 20.07.2014].
- Sokół M., 2009, *Repertuar podgatunków mowy forum internetowego w perspektywie genologii lingwistycznej*, w: Ulicka D., red., *Tekst (w) sieci 1. Tekst. Język. Gatunki*, Warszawa.
- Szymanek K., 2004, *Sztuka argumentacji. Słownik terminologiczny*, Warszawa.
- Wilkoń A., 2002, *Spójność i struktura tekstu. Wstęp do lingwistyki tekstu*, Kraków.
- Wojtak M., 2004, *Wzorce gatunkowe wypowiedzi a realizacje tekstowe*, w: Ostaszewska D., red., *Gatunki mowy i ich ewolucja*, t. 2, *Tekst a gatunek*, Katowice.
- Wojtak M., 2005, *Stylistyczne ukształtowanie gatunków prasowych*, w: Krauz M., Gajda S., red., *Współczesne analizy dyskursu. Kognitywna analiza dyskursu i inne metody badawcze*, Rzeszów.
- Wojtasik-Tokarz A., 2008, *Odmiany dialogu na forach internetowych*, w: Dytman-Stasieńko A., Stasieńko J., red., *Język @ multimedia 2. WWW – w sieci metafor. Strona internetowa jako przedmiot badań naukowych*, Wrocław.

Netografia

- <http://etransport.pl/forum>, [dostęp 20.07.2014].
- <http://forum.bieszczady.info.pl>, [dostęp 20.07.2014].
- <http://forumdyskusyjne.org>, [dostęp 20.07.2014].
- <http://forum.interia.pl>, [dostęp 20.07.2014].
- <http://forum.trojmiasto.pl>, [dostęp 20.07.2014].
- <https://pomoc.home.pl/produkty/dodatkowe/158>, [dostęp 20.07.2014].
- <http://www.forumjurajskie.pl>, [dostęp 20.07.2014].
- <http://www.fronda.pl/forum>, [dostęp 20.07.2014].
- <http://www.gry-online.pl/S008.asp>, [dostęp 20.07.2014].
- <http://www.papugi.webserwer.pl/forum/forum>, [dostęp 20.07.2014].
- <http://www.sfd.pl>, [dostęp 20.07.2014].

New media versus new genres – introductory characteristics of genological aspects of Internet discussion forums

The article presents the main elements from a discussion forum that examined the Internet as a genre from the perspective of linguistic genology. This genre is presented as a codified one, which meets technological requirements, accepted textual standards and norms of communication (netiquette, regulations). It is an asynchronous form, which operates in hypertextual mode, though oral elements can also be distinguished. The following elements are characteristic of Internet discussion forums: dialogic aspect, petrification of textual frame, thematic arrangements, colloquial character and a tendency to condense both form and content. The main purpose of Internet discussion forums is to present and share information and opinions.

Keywords: discussion forum, Internet communication, genology